Aanpak

We willen dat iedereen in Oostzaan mee kan doen. Daarom is er een inclusieagenda ‘Kansengelijkheid & Verbinding’. De gemeenteraad heeft deze agenda op 11 december 2025 vastgesteld.

In de agenda staan acties die helpen om ervoor te zorgen dat iedereen beter mee kan doen in de gemeente.

OZ - B1 Lokale inclusie en diversiteit agenda Oostzaan (geamendeerd).pdf
(971.39 kB)

Lokale inclusie agenda Kansengelijkheid & Verbinding

Deze agenda over inclusie vloeit voort uit een landelijke wettelijke verplichting. Waar we, met een Oostzaanse insteek, aan willen voldoen. In juli 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met een handicap goedgekeurd. Dit verdrag gaat over alle soorten beperkingen die het meedoen in de samenleving moeilijk kunnen maken. Het gaat zowel om lichamelijke als mentale (psychische en verstandelijke) beperkingen en chronische ziektes. Mensen ervaren deze beperkingen in verschillende fases van hun leven: als kind, jongere, volwassene en oudere. Naast dit VN-verdrag stelt ook het Besluit toegankelijkheid dat alle sectoren, dus ook de overheid, een actieplan moeten maken waarin ze uitleggen hoe ze werken aan meer toegankelijkheid. Ook buiten het sociaal domein.

Het gaat erom dat:

- Iedereen gelijke kansen krijgt
- Zelf regie heeft over zijn of haar leven
- En toegang heeft tot dezelfde diensten en voorzieningen.

Het college heeft van begin af aan gestaan voor een Oostzaan waarin iedereen kan meedoen. Om daar meer stappen in te maken wordt er extra nadruk gelegd op het belang van kansengelijkheid en de onderlinge verbinding. Inclusie gaat over meer dan alleen mensen met een beperking. Het gaat ook om andere groepen die om verschillende redenen niet altijd volledig kunnen meedoen in de samenleving. Bijvoorbeeld omdat ze in hun omgeving worden benadeeld vanwege hun leeftijd, afkomst, seksuele voorkeur of genderidentiteit. Elke gemeente mag zelf bepalen of ze deze groepen meenemen in hun inclusiebeleid. Oostzaan heeft besloten dit wel vanaf het begin te doen.

Het VN-Verdrag zegt dat nieuw beleid of nieuwe producten moeten passen bij het idee ‘design for all’. Dit betekent dat bij het ontwerpen van beleid altijd wordt uitgegaan van ‘iedereen kan het gebruiken’. Niet alleen de ‘gemiddelde gebruiker’. Zo sluiten we niemand buiten. Samenvattend is deze lokale agenda een eerste stap naar een Oostzaan voor iedereen. Dit doen we niet alleen omdat iedereen gelijke kansen verdient, maar ook omdat inwoners zich gelukkiger en meer betrokken voelen als ze gelijk behandeld worden.

Op welke groepen inwoners willen we ons richten?

Als gemeente kunnen we niet genoeg benadrukken dat we iedere inwoner in de eerste plaats willen benaderen als mens en niet als een nummer of categorie. Tegelijkertijd erkennen we de realiteit dat de toegankelijkheid voor sommige groepen inwoners minder goed is als dat voor anderen. Hoewel we de onderlinge verschillen willen begrijpen, willen we deze niet benadrukken of vergroten. Maar juist waarderen en werken aan het versterken van onderlinge verbinding. We zijn allemaal uniek, en dat is iets om te koesteren, zolang we maar met elkaar in contact blijven.

Hieronder een aantal groepen inwoners waarvan we op de hoogte zijn dat ze met meer kansengelijkheid worstelen dan anderen:

Oostzaanse minima: Oostzaan wordt steeds meer beïnvloed door de grote randstad waar het tegenaan schuurt. Zo’n 67% van de huizen zijn koopwoningen, huizenprijzen zijn ontzettend gestegen. En dat brengt ook een andere sociaaleconomische dynamiek met zich mee vol uitdagingen maar ook kansen. Het sociale weefsel wat eerst bestond uit ‘ons kent ons’ is helaas steeds minder

vanzelfsprekend geworden. Het college maakt zich zorgen om de steeds groter wordende groep tussen arm en rijk, en de sociale bubbels die daaruit voortkomen. Een trend waar we als gemeente moeilijk grip op kunnen krijgen, maar wel in het vizier hebben.

Mensen met onbegrepen gedrag. Dit kan komen door psychische problematiek. Maar hier vallen ook inwoners met dementie of Alzheimer onder.

Mensen met een (fysieke en geestelijke) beperking. Hiervoor zijn we in gesprek geweest met Odion, deze organisatie begeleidt mensen met een fysieke en geestelijke beperking. Vanuit hun het verzoek om ook rekening te houden met het onderscheid tussen aangeboren en niet-aangeboren letsel. Niet-aangeboren letsel kan bijvoorbeeld komen door een verkeersongeluk of een herseninfarct.

Senioren. Leeftijd zou nooit een reden mogen zijn om iemand uit te sluiten of slecht te behandelen, maar helaas komt dit vaak voor. Uit onderzoek van ouderenbond ANBO-PCOB blijkt dat 1 op de 3 ouderen hiermee te maken krijgt. In Oostzaan willen we onderzoeken in welke mate dit speelt bij onze ouderen in samenwerking met sociale partners die veel bij deze doelgroep signaleren.

LHBTQIA+ Mensen uit deze gemeenschap geven aan dat de acceptatie van LHBTQIA+ personen achteruitgaat. Minder dan de helft (47 procent) van hen heeft het gevoel dat het goed gaat, wat het laagste percentage is in de jaarlijkse peiling van het Opiniepanel van EenVandaag in 2024.

Nieuwkomers In 2025 was de herkomst van de inwoners van gemeente Oostzaan volgens het CBS als volgt: 82% kwam uit Nederland, 6,2% uit andere Europese landen en 12% uit landen buiten Europa. Volgens het KIS-onderzoek (2018) ervaren nieuwkomers vaak moeite om financieel zelfredzaam te worden. Veel van hen raken verstrikt in het systeem van zorgtoeslagen, naheffingen, eigen risico en afrekeningen. Bovendien vinden veel nieuwkomers niet de weg naar de juiste hulp, door het grote aantal instanties waar zij mee te maken hebben. Taalkennis speelt ook een belangrijke rol als knelpunt. Al deze uitdagingen zorgen ervoor dat nieuwkomers niet altijd gelijke kansen krijgen, minder regie over hun eigen leven hebben en zich soms minder geaccepteerd voelen.

Bij het uitvoeren van deze agenda willen we rekening houden met een stapeling van identiteiten. En uitsluitingen die kunnen overlappen. Bijvoorbeeld een oudere vrouwelijke inwoner die in een rolstoel zit. In dit geval zijn verschillende vormen

van kansenongelijkheid met elkaar verweven. Ze kan door leeftijdsdiscriminatie, haar geslacht & haar lichamelijke beperking uitsluiting ondervinden. Kortom, wij kijken naar zoveel mogelijk verschillende factoren die een rol kunnen spelen bij kansenongelijkheid.

De acht doelstellingen voor een Oostzaan voor iedereen

1. **Starten met de ontwikkeling van een gebruiksvriendelijke sociale kaart voor inwoners en professionals**, toegankelijk voor laaggeletterden en digibeten. Inclusie start met een goed beeld van het sociale weefsel van de gemeente Oostzaan. Op deze sociale kaart komen alle sociaal maatschappelijke partners te staan. Dit zullen professionele partijen zijn maar ook informele zoals kerken, sport, -en cultuurverenigingen. Daarnaast willen we op de sociale kaart ook vermelden welke gebouwen gebruiksvriendelijk zijn voor inwoners met een rolstoel. Zodat inwoners met een lichamelijke beperking de toegankelijke gebouwen in onze gemeente makkelijk kunnen vinden.

2. **Meer kennis en begrip ontstaat wanneer mensen elkaar persoonlijk ontmoeten.** Daarom willen we meer ontmoetingen organiseren tussen verschillende groepen inwoners. Samen met sociale partners gaan we kijken hoe we dit kunnen vormgeven in het Sociaal Plein. In het Sociaal Plein willen we een huiskamersfeer creëren waar jong & oud zich meer welkom voelt, boeken leest & laagdrempelig hulp en sociale activiteiten kan vinden. We leggen ook verbinding met vrijwilligersgroepen en sport- en cultuurverenigingen.

3. **We moeten als gemeente zelf het goede voorbeeld geven.** Tegelijkertijd zetten we ook intern een proces op gang zetten om ervoor te zorgen dat ook binnen de gemeente iedereen zich welkom voelt. We gaan bijvoorbeeld kijken of we meer kansen kunnen bieden aan de genoemde doelgroepen in het vorige hoofdstuk. We werken dit verder uit in een interne agenda. Daarnaast gaan we ook kijken hoe we door middel van SROI, meer maatschappelijke voorwaarden bij inkoop, hier ook rekening mee kunnen houden.

4. **Nieuwkomers willen we een betere introductie geven in Oostzaan.** We willen hen een welkomstpakket geven met informatie over alle

voorzieningen & bij welke partners ze waarvoor terecht kunnen. Wanneer mensen de wegen beter weten te vinden, bevordert dat juist de integratie.

5. **Door de woningcrisis moeten wij zorgen voor meer nieuwbouw.** Bij de ontwikkeling van nieuwe woningen en wijken willen we rekening houden met een evenwichtige verdeling van kwetsbare groepen.

6. **We willen een bijeenkomst organiseren met het thema “Een Oostzaan waarin iedereen kan meedoen”.** We betrekken hier niet alleen professionals, maar ook vrijwilligersgroepen, sport- en cultuurverenigingen bij.

7. **Onderzoek doen naar ouderendiscriminatie.** Leeftijd zou nooit een reden mogen zijn om iemand uit te sluiten of slecht te behandelen, maar helaas komt dit vaak voor. Uit onderzoek van ouderenbond ANBO-PCOB blijkt dat 1 op de 3 ouderen hiermee te maken krijgt. In Oostzaan willen we onderzoeken in welke mate dit speelt bij onze ouderen. Dit doen we in samenwerking met sociale partners die veel met ouderen werken.

8. **Inclusie betekent ook dat de gemeente duidelijk en begrijpelijk communiceert.** Daarbij moeten we rekening houden met inwoners voor wie dit niet vanzelfsprekend is. Online je zaken regelen, moeilijke brieven lezen en ingewikkelde wettelijke regels begrijpen. De samenleving verandert snel en dit is voor veel inwoners een uitdaging. Wij willen onze brieven simpeler schrijven en gaan werken aan een sociale kaart waar hulpverlening en maatschappelijke partners makkelijker te vinden zijn.

Wanneer zijn we tevreden?

We realiseren ons dat een volledig verbonden Oostzaan zonder kansenongelijkheid een mooi doel is. Maar tegelijkertijd ook een ambitie die we niet helemaal kunnen waarmaken. Wat we wel kunnen doen, is de basis voor verbinding sterker leggen dan de basis voor polarisatie, verdeeldheid en kansenongelijkheid.

- Ten eerste zijn we pas tevreden wanneer we concrete activiteiten aanbieden die ontmoetingen tussen verschillende groepen inwoners bevorderen, en zo verbinding en samenhorigheid creëren.

- Ten tweede zijn we tevreden als de groepen uit hoofdstuk twee merken dat hun situatie is verbeterd. Dit zijn groepen waarvan we weten dat ze vaker te maken hebben met kansenongelijkheid. Ook de sociaal-maatschappelijke partners die hen steunen en de informele netwerken, moeten deze verbetering zien.
- Tot slot is het belangrijk om te monitoren. Kwalitatieve monitoring doen we door goed te luisteren naar de ervaringen van de inwoners en sociale partners die betrokken zijn bij deze doelgroepen. Kwantitatief houden we bijvoorbeeld de meldingen bij van Discriminatie.nl Zaanstreek-Waterland. Discriminatie.nl Zaanstreek-Waterland rapporteert immers alle meldingen die zij binnenkrijgen van inwoners uit onze gemeente. Naast deze lokale meldingen is het ook belangrijk dat we de cijfers van het Sociaal Cultureel Planbureau, het Centraal Bureau voor de Statistiek en de Gezondheidsmonitor van de GGD in de gaten houden.

Een terugkerende flexibele lokale agenda

Het doel van deze lokale agenda is dat deze flexibel is en kan worden aangepast aan nieuwe, actuele maatschappelijke situaties. Daarom zijn we van plan om het proces als een cirkel vorm te geven. Met steeds terugkerende fasen van (her)vormen, uitvoeren, terugkoppeling geven en aanpassen. Inzichten vanuit de benoemde actiepunten worden meegenomen in het aanscherpen en hervormen. Zo blijven de thema’s actueel, kunnen we de voortgang evalueren en spelen we in op nieuwe thema’s wanneer de situatie daarom vraagt.

Planning van de doelstellingen

2025

September

- Starten met de ontwikkeling van een gebruiksvriendelijke sociale kaart voor inwoners en professionals (1).
- In gang zetten laagdrempelige communicatie vanuit de gemeente (8).

November

- Verkennen hoe we ontmoetingen kunnen creëren, inventariseren wat de behoeften daarin zijn (2).
- Kijken hoe we zelf het goede voorbeeld kunnen geven (3).
- Opnemen evenwichtige verdeling nieuwbouw van kwetsbare groepen in woonzorgprogramma (5).

December

- Verkennend onderzoek doen naar ouderendiscriminatie onder sociale partners (7).

2026

- Netwerkbijeenkomst met thema “Een Oostzaan waarin iedereen kan meedoen” (6).
- Eerste opzet van een plan opstellen hoe we nieuwkomers het beste welkom kunnen heten (4).

Financiën

Hieronder staat een overzicht van de verwachte kosten per actiepunt. Kansengelijkheid en verbinding overlapt met veel thema’s binnen het Sociaal Domein. Vanwege de financiële uitdagingen de komende tijd willen we zoveel mogelijk beroep doen op bestaande budgetten binnen het Sociaal Domein. We zien de actiepunten als een pilot en willen later ook een tussentijdse evaluatie uitvoeren. Op basis daarvan kan er gekeken worden naar de successen, waarvoor later structureel geld voor moet worden vrijgemaakt.

1. Starten met de ontwikkeling van een gebruiksvriendelijke sociale kaart voor inwoners en professionals.
   Kosten: Verwachte kosten zijn €2.500. Kosten worden gedekt uit het communicatiebudget sociaal domein of indien niet toereikend de regionale gelden laaggeletterdheid & basisvaardigheden.

2. Meer kennis en begrip ontstaat wanneer mensen elkaar persoonlijk ontmoeten. Daarom willen we meer ontmoetingen organiseren tussen verschillende groepen inwoners. Focusgroepen zouden dan de doelgroepen uit hoofdstuk twee zijn. Dus: senioren, LHBTQIA+, nieuwkomers, mensen met een geestelijke of fysieke beperking. Tot slot ook mensen met verward

gedrag en de inwoners uit de kleinere kernen van Oostzaan.
Kosten: We zorgen dat ontmoeting tussen verschillende groepen inwoners onderdeel wordt van het nieuwe activiteitenaanbod op het Sociaal Plein. Kosten worden gedekt uit het programmabudget doorontwikkeling bibliotheek.

3. We moeten zelf het goede voorbeeld geven. Daarom zetten we tegelijkertijd ook intern een proces in gang om ervoor te zorgen dat ook binnen de gemeente iedereen zich welkom voelt. We gaan bijvoorbeeld kijken of we meer kansen kunnen bieden aan MBO-studenten, nieuwkomers en andere groepen.
   Kosten: Kost capaciteit. Is belegd binnen de organisatie.

4. Voor nieuwkomers willen we een welkomstpakket opstellen.
   Kosten: Wordt geborgd binnen het inburgeringsbeleid en hieruit bekostigd of uit communicatiebudget sociaal domein.

5. Door de woningcrisis moeten wij zorgen voor meer nieuwbouw. Bij de ontwikkeling van nieuwe woningen en wijken willen we rekening houden met een evenwichtige verdeling van kwetsbare groepen.
   Kosten: Is onderdeel van het woonzorgprogramma.

6. In 2026 willen we een vervolgbijeenkomst organiseren waar diversiteit en inclusie aan bod komt. We betrekken hier niet alleen professionals bij, maar ook vrijwilligersgroepen, sport- en cultuurverenigingen.
   Kosten: Verwachte kosten €2.000. Kan bekostigd worden vanuit de budgetten voor armoedebeleid. Sluit ook aan bij de doelen uit dit beleid.

7. Onderzoek doen naar ouderendiscriminatie. Leeftijd zou nooit een reden mogen zijn om iemand uit te sluiten of slecht te behandelen, maar helaas komt dit vaak voor. Uit onderzoek van ouderenbond ANBO-PCOB blijkt dat 1 op de 3 ouderen hiermee te maken krijgt. In Oostzaan willen we onderzoeken in welke mate dit speelt bij onze ouderen. Dit doen we in samenwerking met sociale partners die veel met ouderen werken.
   Kosten: Kost capaciteit.

8. Tot slot willen we laagdrempeliger communiceren. Online je zaken regelen, moeilijke brieven lezen en ingewikkelde wettelijke regels begrijpen. De samenleving verandert snel en dit is voor veel inwoners een uitdaging. We willen onze brieven simpeler schrijven. En we gaan werken aan een sociale

kaart waardoor inwoners hulpverlening en maatschappelijke partners makkelijker kunnen vinden.
Kosten: Deze pilot is al begonnen en wordt betaald vanuit het communicatiebudget sociaal domein.